

ΕΥΣΤΡ. ΖΗΣΗ

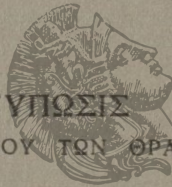

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ Ι' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ ΘΡΑΚΙΚΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23

1938

ΕΥΣΤΡ. ΖΗΣΗ

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ Ι' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ ΘΡΑΚΙΚΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23

1938

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ*

1. "Α γ γ ε λ ο ς. Αὐτὸς δι δὴν' τὸν ἄγγελο τ' θυμιάμα.

Δι' ἄνθρωπον πολὺ φιλάργυρον.

Πρβλ Π Π. Α'. τόμος σελ 206.

2. "Α γ ι α σ μ ό ς. Φάτα νά ρίξης ἀγιασμό.

καὶ Τὰ ξάγιασε.

Τὰ ξάγιασε ἐσήμαινε ὅτι τὰ εὗρηκε καὶ ἔφαγε μερικά· ἐπρόκειτο βεβαίως περὶ φρούτων καὶ γλυκισμάτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὸ πρῶτον· φάτα (φάγε τα) νά ρίξης ἀγιασμό, ἐσήμαινε: φάγε τα διὰ νά μὴ ἔχης ἄλλα πλέον.

3. "Α γ ρ α π ί δ ι. Τ' γάτο' Ἀγραπίδι.

Ἐλέγετο διὰ τρίτους ὅταν συνέβαινε εἰς αὐτοὺς ἀτύχημά τι, ἰδίως ματαίωσις ἐπωφελοῦς ἢ σύναψις ἀσυμφόρου συνοικεσίου κτλ.

Ἄ γ ρ α π ί δ ι = ἄωρον ἀπίδιον, τὸ ὅποιον δυσκόλως καταπίνεται.

4. "Α δ ε λ φ ή. "Οξον ἀπὸ τ' βοδογυργιά μ'
ἄς εἶναι κι' ἀδρεφή μ'.

Τὸ ἔλεγαν αἱ γυναῖκες ὅταν ἐκατηγορεῖτο στενὴ τις αὐτῶν συγγενῆς. Ἦθελαν δὲ νά εἴπουν ὅτι ἡ κατηγορία διὰ τὴν συγγενῆ των δὲν εἶναι δυνατόν νά θίξη τὰς ἰδίας, διότι ἕκαστος εὐθύνεται ἀτομικῶς διὰ τὰς πράξεις του.

5. "Α δ η ς. Κατυλάει τὸν "Αδ' μὴ τὰ σάβανα.

Ἐσήμαινε τὸν πολὺ σπάταλον καὶ λαίμαργον ἄνθρωπον. Ἐλέγετο συνήθως δι' οἰκογενείας πολυεξόδους.

6. "Α λ ο γ ο ν. Στὰ κούρα¹⁾ ἄλογα,
στὰ μακρογιά γαῖθούρια.

Ἄσταν κανεῖς ἐπειθέ τινα νά ἀναζητῆ κάτι τὸ ὅποιον δὲν ἐπρόκειτο νά ἀνεύρη.

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ 8ου τόμου τῶν «Θρακικῶν» σελ. 392.

1) Κοντά.

7. "Όσο στέκεται τ' άλογοῦ ἡ οὐρά.

Δηλαδή διαρκῶς ἐργάζεται· ἐλέγετο ὡς διαμαρτυρία ὅταν οἱ ἄλλοι δὲν ἱκανοποιοῦντο ἐκ τῆς ἐργασίας του.

8. Τ' ἄλογό μας ψοφάει, ἐμεῖς γέλια τᾶχουμε.

Περὶ τῶν ἀσυναίσθητων ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἐνῶ ἡ καταστροφή ἦτο ἐγγύς, αὐτοὶ ἐπεδίδοντο εἰς διασκεδάσεις.

9. Ἄ λ ε π λ ἦ. Τ' Ἀλεπλή καὶ τ' Ἀλμαλή
κὶ τοῦ Κουμπουράο μαζί.

Τὴν ἔλεγαν συνήθως οἱ ἀγωγιᾶται ὅταν ἤθελαν νὰ εἶπουν ὅτι πρόκειται περὶ ἀσημάντων πραγμάτων.

Τὰ τρία ταῦτα μικρὰ ἑλληνικά χωρία ἦσαν εἰς τὸν κάμπον τῆς Θράκης· κατοικοῦμενα ἀπὸ γεωργοὺς λεγομένους περ φρονητικῶς «κουτσοῦράδες».

10. Ἀ μ ἄ ξ ι. Μήδε κατ' ἀπὸ τ' ἀμάξ',
μήδε πάν' ἀπὸ τ' ἀμάξ'.

Ἐσήμαινεν τὸν πολὺ ἰδιότροπον ὄνθρωπον. Ὁμοία Τουρκική,
Nè ἀραπατὰν ἀσαά, νὲ ἀραπατὰν γιοκαρί.

11. Ἀ μ ο ι ρ α. Ἡ Θεὸς φτωχὰ κὶ ὀρφανὰ κάμιν'
ἄμοιρα δι γάμιν'.

Ἐλέγετο ὅταν ἐμάνθανον περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως πτωχοῦ καὶ ἀπροστατεύτου τινὸς παιδίου.

12. Ἀ μ π ἔ λ ι α. Νὰ κρέν'ς ἐνινα¹⁾ νᾶχ' ἀβέλια κὶ χωράφια.
Σὰ δὴν ἔχ' οὔτε παληοβαγδαλάδες.

Νὰ συναναστρέφεται κανεὶς μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συναίσθησιν τῶν πράξεων τῶν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν λόγων τῶν Ἐλέγετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ἢ πρώτη σειρά.

13. Ἀ ν δ ρ α ς. Τ' ἀδροῦ ἀνεσκαθώματα,
τὴ γυναικας φαρδομάν'κα.

Διὰ νὰ φορέση ἡ γυναῖκα πολυτελεῆ φορέματα, ὡς ἦσαν τὰ φαρδομάνικα ὑποκάμισα, πρέπει νὰ ἐργασθῆ πολὺ ὁ ἄνδρας. Ὑπῆρχε καὶ ἡ φράσις: «Ν' ἀνεσκοβωθῶ ἐγώ...» Δηλαδή «νὰ ἀναλάβω ἐγώ...»

14. Ἀπὸ τὰ χιτὲς στὰ σήμερα
πάει ἄντρας μου στὸ μῦλο,
γειτόμισσες νὰ παντρευτῶ
γιὰ χήρα ν' ἀπομείνω ;

1) Ἐνα.

Διὰ τοὺς βιαζομένους νὰ ἐνεργήσουν ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ ἀρμόδιος δὲν προθυμοποιεῖται.

15. Κὶ μένα πχισμόζιμ¹⁾
τὰδρου μ' ἢ θάνατος...

Εἰρωνικῶς διὰ στενοχωρίας ἐπουσιώδεις.

Προέρχεται ἀπὸ μῦθον ὅπου χήρα τις ἐθεώρει ἀσήμαντον τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου της.

16. Ἄν δὲν ἤξερες νὰ κάμης καταῖφι
τί τὸν ἤθελες τὸν ἄντρα το ζαρίφη ;

Τὴν παροιμία αὕτη τὴν ἔλεγαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τραγουδοῦσαν, κοροῖδευοντας τὰ ἀταίριαστα ἀνδρόγυνα.

Ζαρίφη εἶναι τουρκικὴ λέξις καὶ σημαίνει εὐμορφος. Στὴν προκειμένη ὁμως περίπτωσιν δὲν σημαίνει μόνον εὐμορφος ἀλλὰ καὶ ἀριστοκράτης διότι τὸ καταῖφι ἦτο εἰς τὸ Αὐδήμιον εἶδος πολυτελείας. Ἐκαμναν καταῖφι συνήθως τὲς ἀποκρηές καὶ ὄχι ὅλα τὰ σπίτια, ἀλλὰ ὠρισμένοι εὐποροί.

Ὡς παραλλαγή δὲ ἐλέγετο καὶ τό :

Ἄν δὲν ἤξερες νὰ κάμης μακαρόνια
τί τὸν ἤθελες τὸν ἄντρα δίχως δόντια ;

Καὶ τὰ μακαρόνια ὁμως ἦτο εἶδος πολυτελείας καὶ ἔκαμναν καὶ ἀπὸ αὐτὰ μόνον τὲς ἀποκρηές.

17. Ἄδρα; νᾶναι κὶ ἄς εἶναι κὶ ἀπὸ ξῦλο
ἢ Μ' ἄδρα νὰ κ'μοῦμαι κὶ ἄς κ'μοῦμαι στὴ ψάθ'.

Διὰ τὴν ὑπερβολικὴν σημασίαν ποὺ ἔδιδαν μερικαὶ γυναῖκες εἰς τὸν συζυγικὸν βίον.

18. Ἄ ν δ ρ ὄ γ υ ν α Νᾶχαν τ' ἀντρόγυνα κακὸ
νᾶχαν τ' ἀδέρφια μάχη.

Περὶ τῶν ἀσημάντων ἐρίδων καὶ προστριβῶν μεταξύ οἰκείων.

19. Ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Κιοφραλ' ὀρμηγεμένο
τλοῦμ' φουσκωμένο.
ἢ Ἄνθρωπος ὀρμηγεμένος κ.τ.λ.

Ὅταν κανεὶς ἐλθισμόνει τὰς συμβουλὰς. Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχη ἴδιαν κρίσιν καὶ φρόνησιν, διότι αἱ συμβουλαὶ τῶν ἄλλων ὁμοιάζουν μὲ ἀέρα εἰς ἀσκόν.

1) Ἡ θλίψις μου.

20. Ἄθρωπο γλέπε
κι γάρδια ¹⁾ δι γνωρίζεις.

Περί τῶν ἀγνώστων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ ἐδημιουργεῖτο ἡ ἐντύπωσις ὅτι εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι.

21. Ἄ ν ο ι ξ ι ς. Μ' ἕνα λουλούδ' ἄν' ἔξ' δὲ γέγεται

Ἡ εὐτυχία πρέπει νὰ εἶναι γενικὴ.

22. Ἄ π ῖ δ ι. Τὸ καλὸ τ' ἀπὶδ' ἢ κροῦνα ²⁾ τὸ τρώει

Ἄν μίαν ὥρα νὰ καὶ ἐκλεκτὴ ἐνυμφεῖτο με ἀνάξιόν της.

23. Ἄ π ο θ ν ἡ σ κ ω - Πέθαν' ἕνα παιδάκι;
—Ταχειά ³⁾ τὸ κλαῖνα.

Διὰ τὰς συνεπείας ἐνός ἀτυχήματος, τοῦ ὁποίου εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν ἦσαν καταφανῆ τὰ ἀποτελέσματα.

24. Μέγα παπάζιμ πέθανε
Παπᾶς μὴν ἀπομείκη.

Διὰ τὴν ἐκδηλουμένην συνήθως ἀπροκαλύπτως χαρὰν τῶν ὑποστάντων ζημίαν ἢ συμφορὰν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι καὶ ἄλλοι ὑπέστησαν τὰ αὐτά.

25. Ἄ ρ γ ῶ. Παράργησες γιαρένη μου ⁴⁾,
χορτάρισε ἡ ἀλή μου.

Ἄν μίαν ὥρα νὰ ἐπάγει νὰ ἐργασθῇ εἰς τὴν ξενητείαν καὶ ἐγύριζε πολὺ γρήγορα, ἢ ὅταν ἐσυχνοπήγαιναν οἱ ἀρραβωνιασμένοι εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης.

26. Ἄ ρ ε σ τ ἄ. Ἀρεσά τ' χορτασά τ'.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐνήργουν χωρὶς νὰ συμβουλεύωνται τοὺς ἄλλους.

Συνήθως ἐλέγετο διὰ συνοικέσια.

27. Ἄ ρ μ ἔ γ ω. Βγάλτα νὰ τ' ἀρμίζουμε.

Ἄν μίαν ὥρα νὰ ἐξήτει ἐξηγήσεις, διὰ κάτι τὸ ὁποῖον πρό ὀλίγου ἐξιστορήθη.

Συνήθως προηγεῖτο καὶ ἡ φράσις
«Ἄδε πάλε» ⁵⁾.

28. Ἄ ρ ν ἰ. Ἀρνάρα καθὼς γέννησε
χλωρὴ βοσκὴ δὲν ἔφαγε.

Ἐσήμερι νὰ φροντίδας καὶ τὰς ἀσχολίας πού θὰ εἶχε μίαν

1) Ἐγκάρδια, τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ.

2) Σκωλήκι.

3) Αὔριον.

4) Λ. Τ. Ἐρωμένος.

5) Πάλε=πάλιν.

τέρα με μωρὸ παιδί. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ φάγη ποτὲ εἰς τὴν ὥραν της καὶ με τὴν ἡσυχίαν της.

29. Τὸ καλὸ τ' ἄρνι
ἀπὸ δυὸ μάννες βζαίν'.

Ἄν ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλὸς θὰ ὑποστηρίζεται παρ' ὄλων.

30. Ἄ ρ ρ ω σ τ ο ς. Τὰ ¹⁾ δόνε κάμ' τὸν ἄρρωστο,
πέδε δράμα λάχανο.
ἢ
πέδε βοῦκες λάχανο.

Περί ὀλίγης τροφῆς διδομένης εἰς ἄνθρωπον ὑγιῆ καὶ εὐρωστον.

31. Ἄ σ π α ρ τ α. Ἀσπειρία κι' ἀφύτρωτα
κι' ἀπρασιολόγητα

Περί ἀπιθάνων καὶ ἀβεβαίων πραγμάτων.

32. Ἄ φ ο ρ μ ἦ. Ἀφορμίτσα γύρενα,
ακούνησέ με κι' ἔπεσα.

Διὰ τὰ παιδιά, πού ἦσαν ἔτοιμα νὰ κλάψουν καὶ ἀνεζήτουν οἰανδὴποτε παραμικρὰν ἀφορμὴν.

Τὴν ἔλεγαν ὅμως καὶ διὰ τοὺς μεγάλους οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των καὶ ἐπροφασίζοντο ὀσημάντους αἰτίας.

33. Ἄ φ τ ι ἄ. Πῆγε νὰ βγάλ' τὰφτιά,
κ' ἔβανε κι' κέρατα.

Ἄν μίαν ὥρα νὰ ἐπαλλάττει νὰ ἀπαλλαγῇ μικρὰς ἐνοχλήσεως, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπιτύχῃ, προσετίθετο εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλο ἐνοχλητικώτερον.

34. Β λ ἔ π ω. Ἄλλου βλέπ' κι' ἄλλου φουρνίζ'.

Διὰ τοὺς ἀπροσέκτους ἀνθρώπους.

35. Σὰ δὸ μπότ' μ' εἶδα,
σὰ τζή δλειέζιμ ²⁾ δὲν εἶδα.

Ἐλέγετο συνήθως ἀπὸ τὰς μητέρας καὶ γενικῶς ἀπὸ τὰς οἰκοκυράς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἤρεζον τὰ ἔργα πού ἔκαμναν οἱ θυγατέρες των ἢ ἄλλαι γυναῖκες.

36. Τὰ πισ'νά τς δι δὰ βλέπει
μόνε τὰ μπροσ'νά τς.

Διὰ τὰς γυναῖκας ἐκείνας, πού ἐκατηγόρουσαν τὰς ἄλλας χωρὶς νὰ ἔχουν συναίσθησιν τῶν ἰδικῶν των ἐλαττωμάτων.

1) Τί θά.

2) Δουλειές μου (Ἐργασίας μου).

37. Βροχέχει Πέρα βροχέ' στού Μαρμαραῖ χιονίζ'.

"Όταν κανείς δὲν ἀντελαμβάνετο ὅτι ἦσαν δι' ἐκείνον τὰ ὑπαινοσόμενα.

38 Βροχέχ' Ἡ βρεμμένος ἀπὸ τῆ βροχῆ δι φοβᾶται

39. Βῶδι Βλέπ' τὸν βῶδ' νεῖματα.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἰδέαν περὶ τῆς ἐκλεκτότητος τῶν πραγμάτων.

40 Γάδαροσ. Δώδεκα Καμαριανοὶ
γάδαρο φοριῶνανε

Εἰρωνικῶς ὅταν ἐμαζεύοντο πολλοὶ διὰ νὰ κάμωσι ἔργον ποὺ θὰ ἠδύνατο εἶς καὶ μόνος νὰ τὸ ἐκτελέσῃ.

Ἐπῆρχον καὶ αἱ παραλλαγί: Δώδεκα Μαρμαρινοὶ καὶ Δώδεκα Περατιανοὶ ποὺ ἐσήμαινε τοὺς κατοίκους τοῦ Μαρμαραῖ καὶ τῶν ἄλλων περὶ αὐτὸν νησιδῶν.

41. Κάποιο γάδαρο χαρίζανε
τὸν ἔβλεπε καὶ στὰ δόδια.

καὶ Τὸν χάριζανα γάδαρο
τὸν κοίταζε καὶ στὰ δόδια...

"Όταν κανείς ἐδίσταζε νὰ δεχθῆ κάτι ποὺ τοῦ ἐχαρίζετο καὶ ἐξήταζε λεπτομερῶς τοῦτο ὡσὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ τὸ ἀγοράσῃ.

Διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ὀδόντων ἐξακριβοῦται ἡ ἡλικία ὀφθαλμίων ζῶων.

42. Γάροσ. Χάθ'κε ἡ γίρος ἀπὸ τ' Γούταλ(η).

"Όταν κανείς ἀνίκανος ἰσχυρίζετο ὅτι δὲν ὑπάρχει κάτι εἰς μέρος ὅπου βρίθεται τοῦτο. Διότι ἡ Κούταλις, μικρὸ νησί παρὰ τὸν Μαρμαραῖ, ἐφημίζετο διὰ τὰ πολλὰ τῆς παστὰ ψάρια, ἐκ τῶν ἐντοσθίων τῶν ὀφθαλμίων κατεσκευάζετο ὁ γάρος.

43 Γαρόφαλο. Μὲ τ'ς γειές καὶ τὸν γαρούφαλο.

"Ὡς εὐχὴν εἰς ἐκείνους ποὺ ἠρραβωνίζοντο. Ἐλέγετο καὶ εἰρωνικῶς εἰς τὰ παιδιὰ ποὺ τρυποῦσαν τὸ κεφάλι τῶν καὶ ἔδεναν αὐτό, καὶ εἰς ἄλλας τινὰς περιπτώσεις.

44 Γάτα. Σὰ δ' γάτα μὲ τὸν σκύλου.

"Όταν δύο ἄνθρωποι ἀλληλοὑπεβλέποντο. Τὸ περισσότερο ἐλέγετο διὰ τὰ παιδιὰ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

45. Γειτοριά. Τὰ διολία¹⁾ (ἢ τὰ νταβούλια) ἤρτανα
σ' γειτονιά μας, θὰ νεῖρτα καὶ στού
σπίτ' μας.

Δι' ἐπιδημίας, φορολογίας, ἀγγαρείας, διωγμοὺς κ. ἄ. "Όταν ἐπληροφοροῦντο ὅτι εἰς τὰ γειτονικά χωρία ἐπεβλήθη φορολογία τις, ἢ ἐπίταξις ζῶων κλπ.

46. Γειτόρισσα. Γιὶ ἔνα ξούρ²⁾ τὸ γειτόν'σας ζίμ³⁾
πῆγα καὶ ἠῦρα δέκα.

Διὰ τοὺς νυμφευομένους μὲ ἀγνώστους τῶν νέας, αἱ ὅποια ἦσαν πολὺ χειρότερα ἀπὸ τὰς γνωστές τῶν.

47. Γενιά. Πάω νὰ ρωτήσω τ' γενιά μ'
καὶ ζίνω τ' ἠροξενιά μ'.

Συνέβαινε πολλάκις νὰ συμβουλευῶνται οἱ συγγενεῖς ἀναμεταξύ τῶν ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνάψουν συνοικέσια, ἀλλὰ τινες ἐπωφελουῦντο τῆς ἀφελείας τῶν ἄλλων καὶ ἐματαιῶναν τὸ συνοικέσιον πρὸς ὄφελός τῶν.

48. Γενῶ. Ἀσπρὸ καὶ στρογγ'λό, καὶ τὸν γεννάει κ' ἡ κότα.

Διὰ κάτι τὸ ὁποῖον ἐκαλύπτετο δῆθεν ἀλλὰ ἦτο καταφανές.

49. Οὔλα τὰ πράγματα γενιοῦδαι
μ'κρά καὶ μεγαλών'να
καὶ ἡ χάρος γεννιέται μιγάλοσ
καὶ μ'κράιν'.

Συνήθως ἐλέγετο εἰς τὰς κηδεῖας, διότι ἡμέρα τῆ ἡμέρα μετριάζεται ἡ θλιψίς ἀντιθέτως πρὸς ἄλλα πράγματα ποὺ αὐξάνονται σὺν τῷ χρόνῳ.

50. Γηράσκω. Νὰ γεράσω νὰ παινεύομαι.

Συνήθως οἱ γέροι κατηγοροῦν τοὺς νέους, διότι ἐκείνοι θυμοῦνται μόνον τὰ κατορθώματά τῶν, τὰ ὅποια μεγαλοποιοῦν.

51. Γλυκὸσ. Ὅποιος εἶναι γλυκὸσ
τονὲ τρώνα οἱ μυῖγες.

Διὰ τοὺς μαλακοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μὲ ἀδιαφορίαν ἐπέτρεπον τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς βλάπτουν.

1) Βιολιά.

2) Λ. Τ. Ἐλάττωμα.

3) Γειτόνισσός μου. Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία «μου» ἐπροφέρετο οὕτως ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιπτώσεις. Π. χ. ἡ μπαμπὰς ζιμ (ὁ πατέρας μου) ἢ γιαδερφὸς ζιμ κ. ἄ. Πρβλ. καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 15 (πχιμοζιμ), 35 (δλειέζιμ) κ. ἄ. τοῦ παρόντος.

52. Γλῶσσα. Ἐχ' τὸ ἀλμπενῆ¹⁾
καὶ τὴ γλυκεῖά τὴ γλῶσσα.

Τὴν φράσιν αὐτὴν ἔλεγον αἱ μητέρες ὅταν καμμία γειτόνισσα ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ τὰς θυγατέρας τῆς. Ἐλέγετο ὁμοίως καὶ ὡς θαυμασμός.

53. Γνωσις. Καινούργια γνῶσ' νὰ σ' εἶχα τότε.
ἢ Καινούργια γνῶσ' νὰ σ' εἶχα πρώτα.

Ὅταν μετὰ τὴν συντέλεσιν τῶν γεγονότων, ἐσκέπτετο κανεὶς ὀριμώτερον.

54. Γονιὸς. Ἡ γονιὸς τρώει τ'ν ἀγρίδα
κὶ τοῦ πιδὶ ξ'νίζεται.

Διὰ τὰς παραβάσεις τῶν γονέων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀντανάκλασιν καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων.

55. Γουροῦνι. Σὰ δὸν γροῦν', θέλ' νὰ τοῖν
τραβήξῃς ὀξοπίσου, γὰρ νὰ πάη
σαῦροστά.

Διὰ τοὺς δυστρόπους καὶ ἀνοήτους ἀνθρώπους, ποὺ ἔπρεπε νὰ μηχανευθῆ κανεὶς διάφορα διὰ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐννοήσουν τὸ κατῆκον τῶν.

56. Γυναῖκα. Τ' τεχνίτ' ἢ γ'ναῖκα
ὡς τὸ μεσ'μέρ' πείνασε.

Ἴσοδυναμεῖ μετὰ τὴν ἀλλαχού:

Ἡ τέχνη εἶναι χροσὸ βραχιόλι.

57. Διαβάτης. Διαβάτ'ς ἤρετε,
Διαβάτ'ς θὰ βεράσ'.

Τὸ ἔλεγον τρεῖς φορές ὅταν ἤσθάνοντο παροδικόν τινα πόνον. Ἐπίστευον δὲ ὅτι θὰ περνοῦσε ὁ πόνος ὅταν τὸ ἔλεγον.

58. Διάβολος. Λίν' τοῦ διαβόλου φιλιά²⁾.

Δι' ἀνηλίκους, οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ἀπαντήσουν καταλλήλως εἰς τοὺς ἡλικιωμένους.

1) Λ. Τ. Κατὰ λέξιν: πᾶρε ἐμένα.

2) Λ. Γ. Ἀπόφασιν Ἱεροδικαστηρίου.

59. Ἡ διάβολος διὰν ἔχ' δ'λειά,
στέλιν' μιὰ γιογιά.

Πρόληψις.

60. Καημένος εἶν' ἢ διάβολος.
ἢ Φτωχὸς εἶναι ἢ διάβολος¹⁾.

Ἴνα μὴ κακοτυχιζοῦν ἀνθρώπους χωρὶς νὰ ὑπάρχ λόγος. Δὲν τὸ εἶχαν «σὲ καλὸ τους» νὰ κακομελετοῦν.

61. Διαβολοκάλτσα. Διαβολοκάλτσα.

Διὰ τὸν πολύπειρον καὶ πολὺ ἔξυπνον ἀνθρώπον.

62. Δίνω. Πόσα τούνε δίν'ς τοῦ βαστρομῦ;

Ὅταν κανεὶς ἐδέρετο παρά τινος, ἔλεγον «ἔφαγε παρ'οὐμᾶ». Φράσις εἰρωνικὴ διὰ τοὺς δερομένους.

63. Δόντια. Αὐτὸς ἔχ' σιδερένια δόντια.

Δι' ἐκείνους ποὺ διέθετον μεγάλα μέσα.

64. Δοῦλε μένον. Δουλεμένο ζηλεμένο.

Δι' ἔργα ἐπιμελῶς εἰργασμένα καὶ ἀξιοζήλευτα.

65. Δύσις. Ἀπὸ τ' δύσ' σ'ν ἀνατολή, π'ρῶθ' κε²⁾
ἢ γυαλεπού.

Περὶ ἀπιθάνων καὶ ἀσχέτων πραγμάτων.

66. Ἐβραῖος. Μηδ' Ὀβριγιὸς σ'ν Ἀναστάσ'
μηδὲ κακὸ σὲ μᾶς.

Τὴν ἔλεγον ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην Ἀνάστασιν, ὅταν θὰ ἐπήγαιναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ σπίτι. Ὅπως δὲν ἦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν κανεὶς Ἑβραῖος τοιοῦτοτρόπως νὰ μὴν εὔρη καὶ κανένα κακὸ τὴν οἰκογένειαν καθ' ὄλον τὸ ἔτος.

Συνήθιζαν δὲ, ὅταν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ἐπήγαιναν εἰς τὸ σπίτι, νὰ σταυρώνουν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ, μετὰ τὴν ἀναμμένην λαμπάδα, ἐτσούραναν δὲ ὀλίγον καὶ τὰ πρόβατα, ἐὰν εἶχαν, ὡς καὶ ὅλα τὰ ζῶα ποὺ θὰ εἶχε τὸ σπίτι.

1) «Θρακικά» τ. 8ος ἀρ. 161.

2) Πυρῶθηκε=ἐξεστάθη.

67. *Ἐπαινω*. "Οποῖος παινεύεται
μαγαρίζεται.

"Οποῖος ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἰς τὸ τέλος δὲν κατορθώνει νὰ φανῆ ἄξιος τῶν ἐπαινῶν.

68. *Ἐρμα*. Πουροπατήτε ἔρμα καὶ τί ἀπόμκειτε . . .
ἕδεκα μῆνες καὶ εἴκοσιεννιά μέρες.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὀκνηροὺς, οἱ ὁποῖοι μόλις ἐμισθώνοντο δὲν ἐσκέπτοντο τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον πότε θὰ λήξῃ ἡ μίσθωσις.

Προέρχεται ἀπὸ μῦθον κατὰ τὸν ὅποιον ἕνας βοσκὸς ἐμισθώθη δι' ἕν ἔτος καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην ἀκόμη ἡμέραν ἔλεγεν οὕτως εἰς τὰ πρόβατα.

Συνήθως ἐλέγετο μόνον ἡ πρώτη σειρά.

69. *Ἐθαγγέλιο*. "Ἄλλο παπαβγαγκέλιο . . .

"Οταν ἐπληροφορεῖτο τις ἐπιζήμιόν τι ἀπροσδόκητον.

70. *Ἐχω*. Τᾶχαμε μεριά
τὰ κάμαμε φόρτωμα.

"Οταν εἶχαν μίαν ἐνόχλησιν καὶ προσετίθετο καὶ ἄλλη.

71. *Ἡλιος*. "Ἀπὸ κεῖ πὸν βγαίν' ἡ γήλιος.

Περὶ περιποιήσεως καὶ προσηλώσεως εἰς ἐκεῖνον πὸν ἔχει συμφέρον.

72. *Ἡμέρα*. Μέρα νύχτα στὸ ποδαρ'
σὰ Γανίτικο μουλάρ'.

Ἐσήχη ἕξ ἄλλων χωριῶν. Διότι ἐκτὸς τῆς φωνολογίας (Γανίτικο καὶ μουλάρ'), δὲν ἔλεγαν εἰς τὸ Αὐδήμι, καὶ ἡ σημασία πὸν ἔχει ἐδῶ ἡ λέξις Γανίτικο (=Γανοχωρίτικο), δὲν ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὰ Γανόχωρα ὅπου γανίτης ἦτο ὁ κάτοικος μόνον τοῦ Γάνου, ἐνῶ εἰς τὴν λοιπὴν Θράκην ἡ λέξις Γανίτης σημαίνει Γανοχωρίτης. Ἡ παροιμία σημαίνει τὸν πολὺ ἐργαζόμενον.

73. *Θάλασσα*. Σὰ βνιγῶ, νὰ βνιγῶ σὲ μεγάλ' θάλασσα.

Ἐσήμαινε τολμηρότητα καὶ μεγαλοπραγμοσύνη

74. *Γιὰ μᾶς στέρειψ' ἡ θάλασσα*.

"Οταν ἀλλεπάλληλοι ἀτυχία ἐμάστιζόν τινα καὶ ἐξηφανίζοντο καὶ αἱ πλέον πιθαναὶ περιπτώσεις ἐπιτυχίας. Ἐλέγετο ὁμως καὶ ὅταν δὲν ἀνεύρισκον νὰ προμηθευθῶσι εἶδος τι κοινόν, τὸ ὅποιον ἄλλοτε ἐν ἀφθονίᾳ ὑπῆρχεν.

75. *Θεμέλια*. "Οτ' ποῦν τὰ θεμέλια
προσκυνοῦν τὰ κεραμίδια.

"Ολα τὰ πράγματα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν βάσιν των.

76. *Θεός*. Τοῦ ζῶρ ἡ Θεὸς τῶδωκε.

Διὰ παρηγορίαν εἰς τοὺς ὑποφέροντας.

77. *Ζευγάδες*. Σὰν ξεξέψουν οἱ ζευγολάδες

τοτε ζεύγουν κερατάδες (Π. Ζ. Α.).

Συνήθως ἐλέγετο παρεφθαρμένως :

"Οταν ζεῦνα ζευγολάδες
τότε ζεῦνα κερατάδες.

Ἐσήμαινε τὰ παράκαιρα ἔργα.

78. *Ἰορδάνης*. "Οξον ἀπ' τὸν Ἰορδάνη,
συνήθως : ὄξον ἀπ' τὸν Ὄρδάνη,

Διὰ τοὺς ἀσυστόλως καὶ ἀνενδοιάστως παρανομοῦντας, μὴ ἐνδιαφερομένους οὐδὲ διὰ τὰ προσχήματα.

79. *Καίω Γι'* αὐτὸ ἔκαψα τ' τσεργιά μ'
γὰ νὰ μὴ μὲ τρώνα οἱ φύλλ'.

Πρέπει ὁ βιοπαλαιστής νὰ μὴ ἔχη πολλὰς φιλίας καὶ σχέσεις καὶ καταλείσκειται ἀσκόπως.

80. *Ποιανοῦ τσέργα καίεται!* . . .

Διὰ τὰ ἀνοικοκύρευτα κορίτσια, τὰ ὁποῖα θὰ καθίστων δυστυχεῖς τοὺς συζύγους των.

81. *Θαλά καοῦνε δνὸ σπίτια, κήκε ἕνα*.

Θὰ ἐκαίοντο δηλαδὴ δύο οἰκογένεια καὶ ἐκάη μία. Περὶ συνοικεσιῶν ὅπου ὁ σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος ἦσαν δύστροποι καὶ κακοί.

82. *"Οποῖος μὲ καίει
δὲ μὲ χορταίν'.*

Ἐλέγετο διὰ τὸ ψωμί ὅταν ἤθελαν τὰ παιδιὰ νὰ τὸ κάμουν φουγανιές. Ἐθεωρεῖτο ἄμαρτία νὰ τὸ κάψουν καὶ ὡς συνέπεια τῆς ἄμαρτίας θὰ ἦτο ἡ στέρησις αὐτοῦ.

83. *Καλά*. Καλά 'ν' καὶ τὰ ροπάφυλλα
μὲ τὸ ρογὴ τὸ λάδι.

Τὰ εὐτελέστατα φύλλα τῆ δρυὸς (ροπάφυλλα) ἦτο δυνατόν νὰ μαγειρευθοῦν καὶ νὰ εἶναι καλὰ ἐάν θὰ ἔβραζον ἄφθονον ἔλαιον (μὲ τὸ ρογὴ τὸ λάδι).

84. *Πολλὰ καλὰ σὴν ἔρημο*.

Διὰ πλοῦτη καὶ εὐημερίαν τὰ ὁποῖα ὑπῆρχαν εἰς μακρυνὰ καὶ ἀπροσπέλαστα μέρη.

85. *Καλό*. Κεῖνους πὸν θέλει τοῦ καλό μ'
μὲ κάμιν' καὶ κλαίω, καὶ
κεῖνους π' θέλ' τὸ κακό μ'
μὲ κάμιν' καὶ γελῶ.

Συμβουλή τῶν μεγαλειτέρων πρὸς τοὺς μικροτέρους.

86. *Κ α μ ή λ α*.—Πλιεται ἢ καμήλα ἕνα ἄσπρο

—Ποῦδο τ' ἄσπρο;

“Όταν ὑπῆρχε ἐκπεσμός εἰς τὰ προϊόντα καὶ ἔλλειψις χρημάτων.

87. *Κ ά μ ν ω* Κοδέβ' τὰ κάμ' τὸ γίσωμα δοῦβα

Πλησιάζει (κ ο ν τ ε ὑ ε ι) νὰ ἀποθάνη.

“Ελεγαν καὶ

“Εκαμε τὸ γίσωμα δοῦβα.

“Όταν ἀπέθνησκε κανεῖς, Ἐλέγετο μᾶλλον διὰ τοὺς γέροντας ἢ ἀναπήρους.

88. *Κ α ν έ λ α* Πλεῖ¹⁾ κανέλλα.

Διὰ τοὺς κομψευομένους νέους, εἰρωνικῶς.

89 *Κ α π ι τ ά ν ι ο ς*. “Η καλὸς ἢ καπετάνιος

σ' φουρτουῖνα φαίνεται.

“Ο ἄνθρωπος ὁ ἔχων ἱκανότητας ἀντιπαλαίη καὶ ὑπερникᾶ τὰς δυσχερείας τῆς ζωῆς

90. *Κ α ρ υ δ ι*. Κάθε καρδιᾶς καρὸδ'.

Διὰ νὰ χαρακτηρίσουν τόπον καὶ συνοικίας μεγαλουπόλεων, εἰς τὰς ὁποίας συνέζων διάφοροι ἔθνη.

91. *Κ α ρ φ ι*. Πὰ στὸ καρφὶ καρφὶ δι' βαίν'.

Διὰ τὰς μελαγχροινὰς ποὺ ἐφοβοῦντο ἀδίκως τὸν ἥλιον διὰ νὰ μὴ τὰς μαυρίση.

92. *Κ ά τ ε ρ γ ο*. Καταφρονημένο κάτεργο

σὲ ἀγαθὸ λιμένα.

Διὰ ἀδίκως περιφρονημένους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐνέχει διὰ τῆς ἐργασίας των καὶ τῆς φρονήσεως των ἀπεκαθίσταντο ἀξιοπρεπῶς.

93. *Κ α τ σ ί β ε λ ο ς*. Κατσίβελος σὰ χάσ' τὰ

γαῖδοῦργια τ' . . .

Δέν θὰ δυνηθῆ νὰ εὕρη ὁ κατσίβελος τὰ ζῶα του ἐάν τὰ χάσῃ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σπῖτι, ἀπὸ τὴν ἀκαταστασίαν ποὺ ἐπικρατοῦσε.

94. *Κ ε ρ ι*. Κερί καὶ φτύλ'

ἢ Στέκομαστε κερί καὶ φτύλ'.

* Πλεῖ=πωλεῖ.

Παράπονον τῶν γυναικῶν ποὺ ἐκτελοῦσαν προθύμως τὰς θελήσεις τῶν συζύγων των ἢ τῶν ἀδελφῶν των καὶ πάλιν αὐτοὶ δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι.

95. *Κ λ α ί ω*. “Οποιος κλαίει γιὰ τὸν ἄλλον, τὰ μάτια τ' ποιοῦνα. (Π. Ζ. Α.)

ἢ Μὴν κλαῖς γιὰ ἄλλον
γιατὶ ποιοῦνα τὰ μάτια σ'.

Μερικοὶ στενοχωροῦνται διὰ τὰ δυστυχήματα τῶν ἄλλων ἀδίκως, διότι οἱ πληττόμενοι ἐξ αὐτῶν συνήθως εὐρίσκουσι εὐκολώτερον τὴν θεραπείαν των.

Ἐλέγετο τὸ περισσότερον διὰ τοὺς χηρεύοντας συζύγους ποὺ ἐνυμφεύοντο πρὸ τῆς λήξεως τοῦ καθιερωμένου πένθους.

96. *Κ λ η ρ ο ν ό μ ο ς* Μισισμένος τοῦ ματιοῦ μου,
κληρονόμος τοῦ σπιτιοῦ μου.

Διὰ τὰ ἀπρόοπτα τῆς τύχης, ὅτε ἄνθρωποι μισητοὶ καὶ περιφρονητέοι ἐγίνοντο συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι ἐκείνων ποὺ τοὺς μισοῦσαν.

97. *Κ λ έ φ τ η ς*. “Εβαν' ὁ κλέφτης τὴ φωνὴ
νὰ φύγ' ὁ νοικοκύρης.

Δι' ἐκείνους ποὺ δι' ἀπειλῶν καὶ φωνασικῶν προσεπάθουν νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς ἔχοντας πραγματικὸν δικαίωμα διὰ νὰ τὸ σφετερισθοῦν οἱ ἴδιοι.

98. “Η θεὸς ἀγαπάει τὸν γλέφτ'
ἀγαπάει κι' τὸν ν'κοκῆρ'.

“Όταν ἔκλεβε κανεῖς καὶ τὸν ἔπιαναν.

99. *Κ ο υ ρ ο υ ν ι ό ς*. “Ηδῶ τὸν λέει ἢ Κουρωνιὸς
καὶ ἢ Παλιὰ ἢ Πάτρα

Ἐλέγετο προκειμένου νὰ ὑπερητηθῆ δυσκολία τις εἰς ἀξιόλογον ἔργον.

100. *Κ ο π έ λ λ α*. Καργιέτ¹⁾ Μαργιώμ', ἔτο' οὔλες οἱ κοπέλλες.

“Ὡς ἐνθάρρυνσις, ἀστεία μᾶλλον.

101. Δικό μας εἶναι τὸ πανί
δικό μας καὶ τὸ χτένι,
δική μας καὶ ἡ κοπελλιὰ
ποὺ κάθεται καὶ φαίνει.

*) Λ. Τ. Γκαῖρέτ σημαίνουσα προσπάθειαν καὶ ὑπομονήν

“Όταν μία εργασία ἐγίνετο παρά τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας δωρεάν. Συνήθως ἐλέγετο εἰς ἀπάντησιν τρίτου ὅστις δὲν προέβλεπε κέρδη ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῆς.

“Όρα Π. Π. 2436 Δ’. τόμ

102. *Κόρακας*. “Όταν ἀσπίρ¹ ἢ κόρακας
κι’ σὰν μαυρίσ¹ ἢ γλάροζ,
τότε θὰ παντρευτῆς καὶ σύ,
νᾶμαι κι’ ἐγὼ κουμπάρος.

Διὰ τοὺς ἠρραβωνισμένους, οἱ ὅποιοι διαρκῶς ἀνέβαλον τὸν γάμον.

103. *Κόρη*. *Κόρη μου καὶ ἂν ἄργησες*
τὸ νέο τὸν ἐδιάλεξες . . .

Εἰρωνική φράσις δι’ ἐκείνας πού ἐπερίμεναν πολὺ διὰ νὰ νυμφευθοῦν καὶ εἰς τὸ τέλος ἐνυμφεύοντο μὲ ἐντελῶς ἀσημάντους.

104. *Κοσκινίζω*. *Νὰ κοσκινίζης*
κι’ νὰ πέρνῃς.

“Όταν ἐπρόκειτο νὰ διαλέξουν πρόσωπον διὰ νὰ τὸ κάμουν γαμβρὸν ἢ νύφη. Περισσότερο ὅμως ἐλέγετο διὰ τοὺς ψευδολόγους.

105. *Κότα*. *Κακαὰ ἢ κότα*
θὰ δὲ γεννίς¹ τ’ ἀγό.

Κάτι τὸ ὅποιον τὸ κρατοῦσαν μυστικόν, ἀλλ’ ὅπως δήποτε θὰ ἔβγαине εἰς τὸ φανερόν.

106. *Κουμπάρος*. “Ο κουμπάρος τὸ κουμπάρο.

“Όταν εἰς μίαν διασκέδασιν ἐκαλεῖτο κανεὶς καὶ αὐτὸς ἐκάλει καὶ ἄλλους ἀσχέτους μὲ τὸν δίδοντα τὴν ἐορτήν.

107. *Κούτσουρο*. “Απὸ κούτσουρο σὲ λ’θά(ι).

“Όταν κανεὶς ὀμιλεῖ συνεχῶς, ἀφήνων τὴν μίαν ὑπόθεσιν διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἄλλην.

108. *Κρεμασμένος*. “Εγὼ εἶμαι ἴπο ξύλο κρεμᾶμενον.

Παραφθορά τοῦ «ἐπὶ ξύλου κρεμᾶμενος» Ἐσήμαινε τὸν ἄνευ προστασίας τινός καὶ ὑποστηρίξεως ἄνθρωπον.

109. *Κριμασταργιά*. *Κριμασταργιά (ὀλδοῦ¹) μέσα στὰ Γιάννενα.*

1) Ὀλδοῦ Λ. Τ.=ἔγινε.

“Όταν ἐγίνετο κάτι εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἀπεδίδετο μεγάλη σημασία.

110. *Κρίματα*. “Οπ’ χάσ’ ἔχ’ χίλια κρίματα
κι’ ὀπ’ πάρει ἔχει ἓνα.

Ἐκεῖνος πού θὰ χάσῃ κάτι ὑποπεύεται πολλοὺς ἀδίκως καὶ ἄμαρτάνει διὰ τὰς ὑποψίας του, ἐνῶ ἐκεῖνος πού τὸ ἔκλεψε, ἔχει μίαν ἄμαρτίαν, ἓνα κρίμα, τὸ τῆς κλοπῆς.

111. *Κρομμύδ’*. *Μᾶς ἔκαψε τὸ κρομμύδ’.*
ἢ *Μᾶς ἔκαιε τὸ κρομμύδ’.*

“Όταν ἐπῆρχετο συμφορὰ τις εἰς τὴν οἰκογένειαν.

Ἡ δευτέρα παραλλαγή ἐλέγετο καὶ πάλιν μετὰ τὸ δυστύχημα, ἔχει ὅπως τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ οἰκογένεια πρὸ καιροῦ ἐγνώριζε τὸν ἐπιπτελοῦντα αὐτὴν κίνδυνον καὶ ἀπέκρυπτε αὐτόν, μὲ τὴν ἐλπίδα θὰ ἀπεσοβεῖτο.

112. *Κυλῶ*. *Κ’λάει ἢ πέτρα, ἀλοῖ σι’ ἀγό.*
Κ’λάει τ’ ἀγό, πάλε ἀλοῖ σι’ ἀγό.

Ἐλέγετο διὰ τοὺς ἀδυνάτους, ὅταν ἤρχοντο εἰς διενέξεις μὲ τοὺς ἰσχυροὺς. Ὅπως ὅποτε οἱ ἀδύνατοι θὰ ἦσαν οἱ ζημιωμένοι. Συνήθως ἐλέγετο διὰ τοὺς κρατοῦντας, οἱ ὅποιοι πάντοτε κατάρθωναν νὰ φαίνωνται ὅτι ἔχουν δικαίον.

113. *Λαγός*. *Κακίῳθε ἢ λαγός*
μὲ τὸν ὀρμάν¹).

“Όταν κανεὶς ἔχων τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἰσχυροῦ τινος εἶχε τὴν τόλμην νὰ μαλῶνῃ καὶ νὰ διακόπητῃ καὶ τὰς σχέσεις.

114. *Λαγός πιπέρι ἔσπερνε, κακὸ στήν κεφαλή του.*

Ἡ παροιμία ἐλέγετο οὕτως καὶ ἐπιστεῦετο, κακῶς, ὅτι ὁ λαγός σπέρνοντας πιπέρι κάμνει κακὸν εἰς ἑαυτόν, διότι θὰ τὸν καρκεύσουν μὲ αὐτό, ὅταν τὸν φονεύσουν καὶ τὸν μαγειρεύσουν.

Ἄλλὰ οὕτως ἡ παροιμία εἶναι ἐσφαλμένη ὡς καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς. Ἡ ὀρθὴ διατύπωσις εἶναι :

Λαγός τῆ φτέρη ἔτριβε, κακὸ στήν κεφαλή του.

ὅτε ἐκ τοῦ σαλεύματος τῆς φτέρης θὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς παρά τοῦ

1) Ὀρμάν Λ. Τ.=Δάσος.

κνηγοῦ. Πάντως ἡ σημασία καὶ εἰς τὰς δύο παραλλαγὰς εἶναι ἡ αὐτή: ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι, ἰδίως νεαροὶ, διὰ τῶν ἰδίων τῶν πράξεων προκαλοῦν ζημίαν καὶ καταστροφὴν εἰς τὸν ἑαυτὸν των.

115. *Λάδι. Βγῆκε λάδ'.*
ἢ *Βγαίν' κι λάδ'.*
καὶ *Βγαίν'ς κι λάδ'.*

Ἡ πρώτη ἐλέγετο διὰ σημαίνοντα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα κατῶρθουν νὰ ἀποκρούσουν σοβαρὰς κατηγορίας. Αἱ ἄλλαι δύο ἐλέγοντο διὰ κοινὰ πρόσωπα καὶ κοινὰς πράξεις, ὅταν κανεὶς προσεπάθει νὰ καλύψῃ τὰς παρεκκλίσεις του.

116. *Λαός. Λαοῦ βοή, Θεοῦ οὐργή.*

Τὴν γενικὴν κατακραυγὴν θὰ ἐπακολουθῆ ὀργὴ θεϊκῆ.

117. *Λαλῶ. Καλλιὸ γὼν ποῦν δὲ λαλῶ*
μόνο γὼν θὰ παντρευτῶ.

Περικοπὴ παραμυθιοῦ: Ἦταν μία μητέρα ποῦ εἶχε τρία κορίτσια τὰ ὁποῖα δὲν ἤμποροσαν νὰ μιλήσουν καλὰ καὶ τὰ συνεβούλευε νὰ μὴ μιλοῦν μπρὸς εἰς τοὺς ξένους, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος, ποῦ δὲν ἤμποροῦν νὰ μιλήσουν καὶ δὲν ἤμπορέσουν ὕστερα νὰ παντρευθοῦν.

Κάποτε πῆγε μία ἐπισκέπτρια καὶ ἔβαλε ἡ μητέρα των τὸν τζιζβὲ (καφέιμπρίκι) διὰ νὰ τῆς ψῆσῃ καφέ.

Παρουσιάσθη ὁμως ἀνάγκη νὰ κατεβῆ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἕως οὗτο ἐπιστρέψῃ ἤρχισε νὰ βράζῃ καὶ νὰ χύνεται τὸ νερό. Τότε ἡ μάγαλυτέρα ἐφώνασε:

—'Ανά, ἀνά (μανά, μανά), κουκούρωσε τὸ κάλ'.

Ἡ δευτέρα ἀμέσως τῆς ὑπενθύμισε τὴν συμβουλὴν τῆς μητέρας των καὶ εἶπε:

—'Αρῆ, ἀρῆ (μαρῆ, μαρῆ) ἰνίπε ἡ ἄννα ὄπα, (δηλαδὴ, δὲν εἶπε ἡ μητέρα νὰ σωπαίνης).

Καὶ ἡ τρίτη εἶπε:

Κάλλιο γὼν ποῦν δὲ λαλῶ κλπ.

Ἐλέγετο πολὺ ἡ παροιμία καὶ εἰρωνεύοντο μὲ αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς σιωπῆς των ἠθέλαν νὰ παραστήσουν τὸν φρόνιμον καὶ τὸν νουνεχῆ.

118. *Λάχανα. Σπουδαῖα τὰ λάχανα.*

Ἄστειεύομενοι, διὰ πράγματα ἀσήμαντα, τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἐπεδίωκον νὰ παραστήσουν σπουδαῖα.

119. *Λόγια. Χίλια λόγια ἓνα ἄσπρο.*

Ἐλέγετο κατόπιν τοῦ συντελεσθέντος δυστυχήματος, ὅταν συζητοῦντο διάφοροι τρόποι ἀποτροπῆς αὐτοῦ.

120. *Λόγος. Μιγὰλ' βοῦκα φάε, μεγάλο*
λόγο μὴ λές.

Διὰ τοὺς καυχισιολόγους οἱ ὁποῖοι προέκρινον τὸ μέλλον καὶ ἠπείλουν νὰ ἐκμηδενίσουν καὶ ἐξοντώσουν τοὺς ἀντιπάλους των.

121. *Λουκάνιον. Ἀπὸ ποῦ κυρά μ' λουκάν'νο;*

Ἦταν μερικοὶ ἐπερίμεναν νὰ φιλοδωρηθοῦν χωρὶς νὰ συντρέχῃ λόγος ἢ νὰ προσκληθοῦν εἰς γάμον, χωρὶς νὰ συνδέωνται διὰ φιλικίας ἢ συγγενείας.

122. *Μαλί. Τρίχα τὸ μαλλί τ'.*

Εὐχὴ λογοπαικτικὴ ὅταν κανεὶς ἀγόραζε ζῶον τι.

123. *Πῆγε γιὰ μαλλί*
κι' βγῆκε κουρεμένος.

Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπεδίδοντο εἰς ἔργον τι καὶ ἀπετύγχανον.

124. *Μάνα. Ἡ μάνα εἶναι χρυσὸ πάπλωμα.*

Ὡς συμβουλή εἰς τὰς αὐστηρὰς μητέρας, αἱ ὁποῖαι δὲν συνεχῶρουν τὰς παρεκτροπὰς τῶν θυγατέρων των.

125. *Κοψ' τὸν νερό*
νὰ μαραθοῦν τὰ λάχανα.

Ἦταν, λόγῳ δυστυχήματος, μία οἰκογένεια ἐστερεῖτο τῶν μέσων βιοπορισμοῦ της.

126. *Πόσες κρυφὰ μαραίνονται*
κι' ἀληθινὰ γελοῦνε,
πόσες δανείζουν τὸ φιλὶ
καὶ δὲν τὸ μαρτυροῦνε.

Ἐσήμαινε τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἀπέκρυπτον τὰς οἰκογενειακὰς τῶν δυστυχίας καὶ προσεποιοῦντο ὅτι εἶναι εὐτυχεῖς. Ἐσήμαινε καὶ τὰς φαινομενικῶς σεμνάς.

127. *Μασκαράδες. Μασκαράδες μὴ τὰ κ'δούνια.*
μεῖς παδέχοντε τὰ γρούνια.

Ἦταν μερικοὶ ἀνέμενον γεγονότα τὰ ὁποῖα εἶχαν συντελεσθεῖ ἐν ἀγνοίᾳ των. Διότι ἐνῶ ἦλθαν αἱ ἀπόκρεω (Μασκαράδες) οἱ ὑπαινιττόμενοι ἀνέμενον τὰ Χριστούγεννα (τὰ γρούνια).

Ἡ παροιμία ἐλέγετο εἰς πρῶτον πρόσωπον ἀλλὰ πάντοτε διὰ λογαριασμὸν κάποιου τρίτου.

128. *Μίτιε Βρὲ τὸν γαλύτερο κί βγάλ' τὰ μίτια τ'.*

Ἄν κινεῖς ἐδυσκολεύετο νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν ὑπάλληλόν του.

129. *Μαχαλᾶς Λεῖπ' ἢ πάν' ἢ μαχαλᾶς.*

Διὰ τὸν μὴ λογικὸν ἄνθρωπον.

130. *Μεθύσι. Στουπὶ στοὺ μεθύσ'.*

Διὰ τοὺς πολὺ μεθυσμένους.

131. *Μετρω. Μιτ' π'θαμὴ σ' δι' μιτροῦνα.*

Συνήθως ὡς ἀπειλὴ εἰς ἀνθρώπους προτιθεμένους νὰ κάμουν αὐθαιρεσίας.

131. *Μηλο. Τὸ μῆλο ἀπ' κὰτ' τῆ μ'λιά θὰ ἴεσ'.*

Συνήθως δὲ προσετίθετο καὶ ἡ φράσις.

Καὶ σὰ δὲν εἶν' ἀπ' κὰτ' τῆ μ'λιά, πάλε ἀπ' κὰτ' τὸ γίσκο τς...

Τὰ τέκνα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὁμοιάζουν τοὺς γονεῖς των. Καὶ ἂν θὰ ἔχουν καὶ κάποιαν διαφορὰν δὲν θὰ εἶναι αὐτὴ οὐσιώδης. Ἐλέγετο διὰ περιπτώσεις μᾶλλον κατακριτέας.

133. *Ποιὰ μ'λιά ἔχ' τὰ μῆλα τς.
καὶ ποιὰ μόννα τὰ παιδιὰ τς.*

Ἄν κανένα ὀπωροφόρον δένδρον δὲν κρατεῖ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τοὺς καρπούς του, τοιοῦτοτρόπως καὶ καμμία μητέρα δὲν ἔχει μέχρι τέλους ὅλα τὰ παιδιὰ της.

134. *Μοιράζω. Αὐτὸς δι' ξέρ' νὰ μοιράσ' σὲ δυὸ γαῖδούργια ἄχρη.*

Περὶ ἀνθρώπου ποὺ δὲν εἶχε κρίσιν.

135. *Μουλάρι. Πῆγε ἕνα μ'λάρ' κί γύρσανα δυὸ μ'λάργια.*

Ἄν κανεὶς ἐστέλλετο εἰς χωρίον τι διὰ νὰ ἐκτελέσῃ ὠρισμένον ἔργον καὶ ἐκ παρεξηγήσεως ἔκαμνε τὸ ἀντίθετον.

136. *Μουστέρης. Ἡ μουστερῆς 1) μουλκ' 2) δὲ γένηται.*

Ἄν πλάτης δὲν θὰ ἀγοράζῃ πάντοτε ἀπὸ τὸ αὐτὸ κατάστημα.

137. *Νοῦς. Τὸ νοῦ μ' διφιτέρ' θᾶχω;*

1) Λ. Τ. Πελάτης.—2) Κτήμα.

Τὴν ἔλεγαν ἐν νευρικότητι, συνήθως ὅταν ἐδάνειζον προσωρινῶς καὶ ὁ δανειζόμενος ἤρνεϊτο νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ μὲ τὴν πρώτην ζήτησιν.

138. *Νύφη. Κί' ἢ μεγάλ' ἢ νύφη δοῦβανο
κί' ἢ μ'κρὴ σουρλουδοῦβανο.*

Τὴν ἔλεγαν συνήθως δι' ἐργασίας κοπιώδεις, τὰς ὁποίας εἰς μάτην προσεπάθει κανεὶς νὰ εὐκολύνῃ.

139. *Νύχια. Δὶ δοῦν ἄφκανα νύχια
νὰ ξ'τῆ.*

Διὰ συγγενεῖς οἵτινες ἐνέσκηπτον εἰς εὐποροῦντά τινα καὶ καλόκαρδον συγγενῆ των. Ἐλέγετο ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ὅπως π. ἐξ. δι' ἀλεπαλλήλων ἀγωγῶν, δικαιολογημένων ἢ ἀδικαιολογητῶν, ὑπέβαλόν τινα εἰς ὑπέρογκα ἐξοδα καὶ τὸν κατέστρεφον οικονομικῶς.

140. *Ξεχνῶ. Ὅσα περνοῦναι
ὅλα ξεχνιοῦναι.*

141. *Παίδι. Τσ' καλομάννας τὸ παιδί
σ' πέδε μῆγε; κάθηται, σ' τσ' ἔξ
καλοκάθειται, σ' τσ' ἐννιά
πορπατεῖ.*

Ἐπίστευον ὅτι τῆς καλῆς, τῆς ὑγιοῦς καὶ περιποιητικῆς μητέρας τὸ παιδί, ἔπρεπε νὰ κάθηται ὅταν ἐγίνετο πέντε μηνῶν, νὰ κάθηται καλῶς ὅταν ἐγίνετο ἕξ καὶ ἔννεα μηνῶν νὰ περπατῆ.

142. *Δὲν εἶδες κανὰ παιδί
νὰ περπατῆ σὰν ἄγγελος.*

Φράσις παραμυθιοῦ: Κάποιος ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Κων)πολιν καὶ τὸν ἠρώτησε μία μητέρα ἂν εἶδε τὸ παιδί της. Ὁ ἄνθρωπος εἶπεν ὅτι δὲν τὸ γνωρίζει τὸ παιδί της, οὔτε ἤξευρε ποῦ ἐργάζετο καὶ ἡ μητέρα τοῦ εἶπε: «Δὲν εἶδες κανὰ παιδί νὰ περπατᾷ σὰν ἄγγελος». Ὡς παροιμία ἐσήμαινε τὴν ὑπερβολικὴν ἐκτίμησιν τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα των.

143. *Σὰν ἔχς καλὰ παιδιὰ
τὸ βγιὸ τί τὸ θέλ'ς;
Κί' σὰ δὲν ἔχς καλὰ παιδιὰ,
πάλι τὸ βγιὸ τί τὸ θέλ'ς; (Π. Ζ. Α.)*

Ἄν θὰ ἦσαν καλὰ τὰ παιδιὰ θὰ ἀνεκούφιζον τοὺς γονεῖς,

όποτε αὐτὰ δὲν εἶχαν ἀνάγκην περιουσίας. Καί ὅταν πάλι τὰ παι-
διὰ δὲν θὰ ἦσαν καλὰ θὰ κατεσπατάλουν τὴν περιουσίαν.

144. Πανήγυρις. Ἄκουσα Μαύρη Θάλασσα
νομισα παναγύρι.

ἢ Ἄκουσες Μαύρη Θάλασσα
νόμισες παναγύρι;

Περὶ ἐκείνων ποὺ δὲν ἐξετίμων καλῶς τὰ πράγματα καὶ δὲν
ὕπελόγιζον εἰς τὰς δυσκολίας. Ἐλέγοντο μόνον οἱ ἀνωτέρω δύο
στίχοι ἐνῶ πλήρης ἔχει οὕτως :

Ἄκουσαν Μαύρη Θάλασσα
θαρροῦσαν παναγύρι
μὰ κείνη ἦταν ὄχεντρα
φαρμακωμένο φίδι.

145. Οἱ Μηλιῆτες χάλασαν τὸ παναγύρι.

Ἐπῆρχε πρόληψις ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Μηλιοῦ ἦσαν φιλέριδες
καὶ δύστροποι ἀκατάλληλοι διὰ διασκεδάσεις καὶ πανηγύρεις. Ἴσως
νὰ ἔχη σχέσιν μὲ τὴν πρόληψιν αὐτὴν καὶ τὸ ἀκόλουθον δίστιχο :

Ὁ Γάνος εἶναι κατηφές ἢ Χώρα εἶν' ἀτλάζι,
κί' αὐτὸ τὸ ἔρμο τὸ Μηλιὸ μέσα σιὴ ψεῖρα βράζει.

146. Εἴμαστε γιὰ τὰ παναγύρια.

Παροιμία εἰρωνική. Ἐλέγετο ὅταν περιήρχοντο εἰς δυσχερῆ θέ-
σιν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως.

147. Πανί. Διὲ γούγια πάρε πανί,
διὲ μάννα πάρε παιδί.

ἢ Διὲ χούγια καὶ πάρε παιδί

Ὅπως θὰ ἴδῃ κανεὶς τὴν ἀρχὴν τῆς ὕψης διὰ νὰ ἐκλέξῃ τὸ
ὑφασμα τοιοῦτοτρόπως καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ ἐξετάζῃ
τὸ ἦθος καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν γονέων.

148. Παπὰς. Ὅποιος ψεύτης κί' ὁποιος κλέφτης,
καὶ τεμπέλης καὶ φαγίς,
ἄλλο δὲν τοῦ ἀπομένει
παρὰ νὰ γενῇ παπὰς.

Ἐλέγετο, μολονότι πολλοὶ ἱερεῖς εἰς τὸ Αὐδῆμι ὑπῆρξαν ἀνιδιο-
τελεῖς καὶ ἀφιλοχρήματοι.

149. Γιὰ παπὰς γιὰ ζευγουλὰς.

Διὰ τοὺς πολυασχόλους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤμποροῦσαν νὰ φέρουν
εἰς πέρας οὐδὲν ἔργον.

150. Παπίτσες. Γίνκαμε παπίτσες.

Ὅταν κατελαμβάνοντο εἰς τὴν ἐξοχὴν ὑπὸ ραγδαίας βροχῆς
καὶ ἐγίνοντο ὄπως αἱ πάπια, αἱ διαβιοῦσαι περισσότερο ἐντὸς τῶν
ὕδατων.

151. Παράδες. Θὰ σ' δεῖξω γὼ πόσ' παράδες
ἔχ' τὸ γρόσ'.

Ἄπειλῃ κατ' ἐκείνων ποὺ διέπραττον αὐθαιρεσίας ἢ παρεβιάζον
τὰ συμφωνηθέντα.

152. Παρασκευὴ Τσ' Παρασκευῆς ἢ λάμπ'
τὸ Κυριακῆς ἢ κλάψ'.

Ἐπῆρχε ἡ πρόληψις ὅτι ἂν θὰ ἦτο καλὸς ὁ καιρὸς τὴν Παρα-
σκευῆ, τὴν Κυριακῆ θὰ ἔβρεχε.

153. Πεθαίνω. Πέθανε σιὴ ψάθα.

Ἐλέγετο συνήθως δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κάποτε ἦσαν πολὺ
πλούσιοι καὶ ἀπέθνησκον πτωχοί.

154. Πεινῶ Σὰ δ' ἔβω κί' π'νῶ, κάθομαι κί' π'νῶ

Ὅταν κανεὶς ἐργαζόμενος ἀμείβετο γλίσχωρως ἢ εἰργάζετο ἐπὶ
πιστώσει.

155. Ὅποιος π'νάει, κουμούκια ¹⁾ βλέπ'.

Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπεθύμουν κάτι καὶ ἔλεγον ὅτι τὸ ἀπέ-
κτησαν, ἢ ὅτι θὰ τὸ ἀποκτήσουν συντόμως καὶ ἀσφαλῶς.

156. Πνάει ἀπὸ πῆτα.

Διὰ τὰ παιδιὰ ὅταν ἔτρωγαν μόνον τὸ φαγητὸν καὶ ἄφηναν τὸ
ψωμί.

157. Πέντε. Πέδε ρόγες δέκα σφήγκες.

Ἐλέγετο εἰρωνικῶς, προκειμένου περὶ ἀσημάντου περιουσίας.

158. Περιμένω. Σ' ἦρτε ἕνα, περιμένε κί' ἄλλο.

Ὅταν ἐπῆρχοντο ἀλλεπάλληλα ἀτυχήματα

159. Περιπατῶ. Ὅπ' πορπατεῖ κατ' κόν',
κί' ὄπ' κάθεται κατ' χάν'.

Διὰ νὰ ψέξουν τὴν ἀδράνειαν.

160. Ἀγάλια-ἀγάλια περπάταε
γιὰ γὰ μὴ βέσνα οἱ τρεμουλές.

Τὴν ἔλεγαν εἰς τοὺς γάμους συμβουλευόντες τὴν νύφην νὰ πε-
ριπατῇ σιγά, σιγά. Κατήντησε ὁμως εἰρωνεῖα καὶ ἐλέγετο διὰ τοὺς
ἄνευ αἰτίας βραδυποροῦντας, πρὸ παντός εἰς τὰ παιδιὰ.

161. Πετεινός. Τί μ' ἰρ ²⁾ τί πιτνός.

1) Κομμάτια ψωμιοῦ. — 2) Λ. Τ. Ὁ γάλος.

Εἰρωνικῶς δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι συνέχεον τὰ πράγματα.

Εἶναι περικοπῆ παρομυθιοῦ : Ἦλθε κάποτε ἕνας ἀπὸ τὴν Αἴ-
γυπτον (Μισίρι) καὶ κάποιος ἄλλος ἀναγγέλλων τὴν ἄφιξιν εἰς τρί-
τους εἶπεν ὅτι «Ἦρτι ὁ Α... ἀπὸ τὸ βιτνό», κατὰ λάθος, ἐνῶ
ἔπρεπε νὰ πῆ ἀπὸ τὸ Μισίρι.

162. Π ε τ ν ἄ ρ ι α. Δέροιαι σὰ δὰ πετ'νάριαι.

Ἵταν δύο παιδιὰ ἐπὶ πολὺ ἐδέροντο ἀναμεταξύ των ἄνευ σο-
βαροῦ ἀποτελέσματος.

163. Π η γ α ἴ ν ω —Ποῦ πᾶτε ἔρμα;
—Πᾶμε νὰ ῥυμάξουμε κι' ἄλλα.

Ἵταν ἐκληρονομοῦσε κανεὶς ἄλλον ἄτεκνον συγγενῆ του χω-
ρίς νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς παιδιὰ.

164. Π ἦ τ α. Ἔμ τ' βῆτα σωστή,
ἔμ τὸν σκύλον χορτῆτο.

Δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ ἐξοδεύσουν ἤθελαν νὰ ὤφε-
λοῦνται.

165. Π ι ἄ τ ο ν. Σπασμένα πιάτο

Ἵπενόει τοὺς πάσχοντας ἀπὸ νόσον ὑπουλον, ἡ ὁποία εὐρί-
σκετο εἰς ὕψειν

166. Π ν ἱ γ ο μ α ι. Δι δῶχω πὸν πῆγομαι,
μόνε πὸν βιδιάζ'.

Οἱ καταστρεφόμενοι μετὰ τὴν πάροδον τοῦ κινδύνου θλίβονται
περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ χάνονται μαζί με τὸν κίνδυνον.

Ἦ λέξις βιδιάζ' (εὐδιάζει) δὲν ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὴν ὁμι-
λίαν, ἦτο ὅμως γνωστὴ ἡ σημασία της.

167. Μὴ βνίγεςαι μέσ' στή ξ'τέλα!).

Ὡς παρηγορία καὶ ἐνθάρρυνσις εἰς ἄνθρωπον ὁ ὅποιος προέ-
βλεπε ζημίαν καὶ συμφορὰν, ἐνῶ δὲν ἀπεκλείοντο αἱ ἐλλείψεις ἀπο-
τροπῆς τοῦ κινδύνου.

168. Π ο δ ἄ ρ ι α. Νὰ π'χύζεται τὸν γαβαλάρ'.
πὸν κρέμναι τὰ ποδάριαι.

Ἵταν τινὲς ὑπόπτου ἐνδιαφέροντο ἐστενοχωροῦντος δι' ἐπικει-
μένας ὑποθετικὰς ζημίας τρίτων καὶ καθίσταντο οὕτω γελοῖοι.

169. Π ὄ λ ε μ ο ς. Θέρος, τρύγος, πόλεμος.

Δι' ἐργασίας ἀπαιτούσας ταχύτητα καὶ μὴ ἐπιδεχομένας ἀνα-
βολὴν.

170. Π ο λ ι τ ε ὄ μ α ι. Δὲ βολιτέβδαι.

Ἐσήμαινε ὅτι δὲν ἔχουν πέρασιν καὶ συνεπῶς οὔτε μεγάλην

1) Πήλινον ἀγγεῖον, πιατέλα.

ἀξία. Π. χ. Τὰ σταφύλια (ἢ τὰ κρασιά) φέτο δι βολι-
τέβδαι (δηλαδὴ δὲν ζητοῦνται).

171. Π ο ν η ρ ἦ. Ἀντὴ 'ναι πονηρὴ κι' δι λαίμα.

Διὰ τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ὠμίλουν πολλὰ, ἀλλὰ
ἀντελαμβάνοντο πολλὰ καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι κανεὶς ἐπιφυλακτικὸς.

172. Π ο ν τ ι κ ὄ ς. —Ποντικὸς κονδοῦνια φύραγε.

—Κι' ἂν τὰ φύραγε, ποιὸς τὰ θῶραγε;

Δι' ἐκείνας ποὺ ἐστολιζόντο, ἢ ποὺ εἶχαν πλοῦτη καὶ δὲν ἐνε-
φανίζοντο εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, οὔτε ὁ πλοῦτος των
ἐχρησίμευε διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ζωὴν των ἐπὶ τὸ ἀνετώτερον.

173. Π ὄ ρ τ α. Ἦ πόρτα ἀνοίγ' ἀπὸ μέσα.

Ἵρα ἄρ. 188.

174. Π ρ ο β ι ἄ. Ἀπὸ 'να ἄρνι δυὸ προβιές;

Ἵταν κανεὶς ἐζήτηε νὰ ἀμειφθῆ διττῶς.

175. Π ρ ο δ ὄ τ η ς. Χωρὶς προδότη κάστρο δι βατιέται.

Ἵταν ἀπεκαλύπτετο μυστικὸν τι τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν εἰς τὸ
νὰ διαπραχθῆ ἀπροσδόκητον συμβάν.

176. Π τ ὺ ω. Νὰ φτύσω σ' ἅπ'ν'

θὰ φτύσω

τὰ μουστάκια μ',

νὰ φτύσω σὰ κάτ',

θὰ φτύσ' τὰ γένεια μ'.

Διὰ τὰς προστριβὰς ποὺ εἶχον ἐνίστε ἀναμεταξύ των οἱ συγγε-
νεῖς καὶ δὲν ἠδύνατο κανεὶς σώφρων, συνδεόμενος με τοὺς διεστα-
μένους νὰ κατηγορηθῆ κανένα ἐξ αὐτῶν, διότι συνεδέετο με ὄλους.

177. Π τ ω χ ὄ ς. Νηὸ φτωχὸ μὴ λυπηθῆς.

Τὴν ἔλεγαν περισσότερο ὅταν ἐγίνοντο συνοικέσια καὶ ὁ γαμ-
βρὸς ἦτο πτωχὸς ἀλλὰ νέος καὶ ὑγιής.

178. Ρ ε π ἄ ν ι. Τρούπ¹⁾ γιβι²⁾ ρεπᾶν'.

Διὰ τοὺς ὑγιεῖς γέρους, οἱ ὅποιοι καὶ ἀσθενοῦντες εὐκόλως
ἀνελάμβανον, χάρις εἰς τὴν δυνατὴν κρᾶσιν των.

179. Ἔχ' χοῦ τὸ ριπᾶν(ι)
κάθε τόπος δι δοῦ κᾶν'.

Δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐνόμιζον ὅτι εἶναι ἱκανοί, μολοντί ἄτε-
χνοί, νὰ ἐπιτύχουν κάτι διὰ τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο κάποια εἰδικότης.

Συνήθως ἐλέγετο μόνον ὁ πρῶτος στίχος.

180. Ρ ο ὦ χ α. Γειά στὰ ροῦχα δι χωράει.

1) Λ. Τ, Ρεπᾶνι.—2) Ὡς.

Όταν κανείς είναι ύγιης δέν είναι δυνατόν νά προσποιηται τόν ἄρρωστον.

181. Σάββατο. Ἐπί Σάββατο σέ Σάββατο νά κρέν'ς.

Στά παιδιά πού εἶχαν τήν κακήν συνήθειαν νά ἀναμινύωνται εἰς τās συνομιλίας τών μεγάλων.

182. Σηκώνομα. Σήκω, λέει, φάτο, λέει,

Σήκω, λέει, πιέτο, λέει.

Διά τούς λαιμάργους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἰς μίαν ἡμέραν ἤθελον νά καταβροχθίσουν ποτά καί γλυκίσματα πού ἔπρεπε νά τὰ ἔχουν δι' ὄλον τὸ ἔτος. Τὸ ἱστορικόν τῆς παροιμίας αὐτῆς ἔχει ὡς ἑξῆς: "Ενας ἡρραβωνίσθη καί τοῦ ἔστειλε ἡ ἄρραβωνιστική του, πού κατόκει εἰς ἄλλο χωρίον ἕνα χιλιάτικο 1) ρακί καί ἕνα ταψί μπακλαβᾶ. Τὰ ἐναπόθεσε δέ εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἐκοιμάτο ὁ ἀδελφός του, ὁ ὅποιος ἦτο λαιμάργος καί ἀκαταλόγιστος. Ἐως τὸ πρῶν δέ ἔπινε τὸ ρακί καί ἔφαγε τὸν μπακλαβᾶ. Ὁ ἀδελφός του τὸ πρῶν τοῦ ἐζήτησεν ἐξηγήσεις καί ἐκεῖνος δικαιολογούμενος εἶπεν ὅτι δέν ἔφταιε ἐκεῖνος, ἀλλὰ κάποιος ἄλλος ἤρχετο τὴν νύκτα ἐκεῖ πού ἐκοιμάτο καί τὸν παρώτρυνε νά σηκωθῆ νά φάγῃ ἕνα κομμάτι μπακλαβᾶ καί ἔπειτα πάλι ἤρχετο καί τοῦ ἔλεγε νά ξανασηκωθῆ νά πιῇ ρακί καί οὕτω καθεξῆς, μέχρις ὅτου ἐτελειώσαν καί τὰ ὅ. Ἐκτοτε δέ ἔμεινε ἡ ὡς ἄνω παροιμιώδης φράσις διὰ τῆς ὁποίας παρωτρύνετο ὁ ἀδελφός τοῦ γαμβροῦ νά ἀποτελειώσῃ τὰ δῶρα τῆς νύφης.

183. Τὸ βαρὺ σ'κόν' τ' ἀλαφρῶ.

Περὶ ζημιῶν καί ἀτυχημάτων, τῶν ὀπίστων τὸ βάρος ἐλησμονεῖτο λόγῳ ἄλλης, μεταγενεστέρας καί μεγαλυτέρας ζημίας.

184. Σκατίζόχοιρος. Ἀπόταξ' ἢ σκατίζόχοιρος
νά δώκ' κι' τ'ν ἀχελῶνα. (Η. Ζ. Α.)

Όταν κανείς ἐζήτηι δάνειον ἢ ἄλλο τι ἀπὸ ἀνθρώπων ἐξ ἴσου πτωχὸν μὲ τὸν ζητοῦντα.

185. Σκοφία. Βγάλ' τὴ σκούφια σ'...

Διά τούς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔκαμνον παρατηρήσεις εἰς ἄλλους δι' ἐλαττώματα πού εἶχον οἱ ἴδιοι.

186. Σκλί. Βγάξ' τσοὶ σκὺλ' ἀπὸ τ'ν ἀγγαρεία.

Ὡς ἀπάντησις ὅταν κανείς ἐρωτοῦσε δι' ἕνα ἀνεργον τί ἐργασίαν κάμνει.

187. Κακὸς σκύλος ψόφον δέν ἔχ'.

Διά τούς κακοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ὑπερπηδοῦν σοβαροὺς κινδύνους, ἰδίως ἀσθενειῶν καί ζοῦν πολλά ἔτη.

188. Ἡ σκύλα σά δι σεῖς τ'ν οὐρά τς,

ἢ σκύλος δι βάει κοδά τς.

1) Δοχεῖον ὑάλινο χιλίων δραμίων, ἦτοι δύομισι ὀκάδων, Γαλόνη.

Διὰ τās παρεκτρεπομένας γυναίκας. Ἐπίστευον ὅτι πάντοτε ἡ γυναίκα εἶναι κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς καί ἐάν δέν θά δώσῃ ἀφορμὴν ἢ ἴδια διὰ τῶν λόγων τῆς ἢ τῶν πράξεών τῆς, κανείς ἀνδρας δέν θά τολμήσῃ νά τὴν ἐνοχλήσῃ

Σχετικὴν μὲ αὐτὴν τὴν παροιμίαν εἶναι καί:

Ἡ πόρτα ἀνοίγ' ἀπὸ μέσα.

189. Σταφύλια. Νά φᾶς σταφύλ' νά γέν'ς σά δὸν βταί,
νά φᾶς κερᾶσ' νά γέν'ς σά δὸν τανί.

Διότι τὰ σταφύλια εἶναι δυναμωτικά καί παχύνουν τὸν ἀνθρώπον, ἐνῶ τὰ κερᾶσια ἀντιθέτως ἀδυνατοῦν αὐτόν.

190. Στάχνα. Τὰ πιάν' τὰ σιάχνα.

Εἶναι ἐπιτήδειος καί ἐπιτυγχάνει παντοῦ καί πάντοτε.

191. Τάλλαρον. Ὀῖλον τάλλαρον καὶ ψιλὸν βαρὸν...

Εἰρωνικῶς διὰ τούς νέους πού δέν εἶχαν καθόλου χρήματα.

192. Τάμματα 1)
παντρεύουν παραλάμματα 2).

ἢ
Οἱ λίρες καὶ τὰ τάμματα
παντρεύουν παραλάμματα.

Όταν ὑπέσχοντο καί ἔδιδον εἰς τούς γαμβροὺς ὑπέρογκα ποσὰ καί συνήπτετο δυσανάλογον καί ἀταίριαστον συνοικέσιον.

193. Ταραχή. Ἄλλον εἶδος ταραχῆς.

Όταν ἐβλεπὸν τινα νά κάμνῃ παράξενα καί ἀσυνήθιστα πράγματα.

194. Τραχανὰς. Τραχανὰς π' χύθ'κι

Διὰ ζημίαν καί ἀπώλειαν ἀσήμαντον, τὴν ὁποίαν τινὲς ἤθελον νά παραστήσουν ὡς σπουδαίαν.

195. Τρελλός. Ἐβάλανε τὸν διρλόνα, νά
βγάλ' τὸν φίδ' ἀπ' τὴ δρύπα.

Όταν ἀνέθετον εἰς τινα μὴ καλῶς σκεπτόμενον νά ἐνεργήσῃ κάτι ἐπικίνδυνον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκεῖνοι μὲν θά ὠφελοῦντο, ἀλλὰ ὁ ἐνεργήσας θά εἶχε ὀλόκληρον τὴν εὐθύνην.

196. Ὡς τὸ τέλος ἀδεργέ,
—ὡς τὸ θέρος βρὲ τρελλέ...

Διὰ ἀμφιβόλους συνεταιρισμούς, ἰδίως ὅταν ἐμισθῶντο κανεὶς διὰ νά ἐργασθῇ κάπου καί δέν προεβλέπετο διάρκεια τῆς μισθώσεως.

Ἡ παροιμία ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς, ὅταν ἕνας ληστής μετέβῃ νά γίνῃ μοναχὸς καί ἀπήντησεν εἰς τὸν κείροντα αὐτόν: ὡς τὸ θέρος βρὲ τρελλέ.

1) Ὑπόσχεσις δῶρων.—2) Τέρατα.

(Δηλαδή μέχρις ότου φουντώση τὸ κλαρί, διὰ νὰ ἐπιδοθῆ καὶ πάλιν εἰς ληστείας).

197. *Σκότωνε τιρλλοί, πλήρωνε τζερεμέ.*

“Όταν κανείς διὰ τῆς ἀνοησίας του ἐξερέθιζέ τινα καὶ τὸν ἔφε-
ρεν εἰς ἀδιέξοδον ὥστε ν’ ἀναγκασθῆ νὰ βιοπραγήσῃ ἐναντίον του.

198. *Τορίτη. Ἀπὸ τ’ ἄριτ’ οὔσαμι τ ἀετάρτ’.*

Διὰ τοὺς σπατάλους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐφείδοντο τῶν χρημάτων των.

199. *Τρώγω. Νὰ μὴ σὲ φάη τ’ ἀντίκι.*

ἢ *Νὰ μὴ σὲ φάη τ’ Καλαθᾶ τ’ ἀντίκ’.*

Δι’ ἐκείνους πού ἐφοβοῦντο ἀδικαιολογητῶς. Τὸ ἀντίκι ἦτο ἀνύπαρκτον θηρίον τῆς φαντασίας τοῦ συγχωριανοῦ των Κ α λ α θ ᾶ, ὁ ὅποιος μόνος τὸ ἐφεῦρε καὶ μόνος τὸ ἐφοβεῖτο.

200. *Σι σᾶς νὰ τρωῶμε κι σὶτὸ σπὶτ’ μας νὰ χορεῖνουμε.*

Διὰ τοὺς φιλαργύρους ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ διασκεδά-
ζουν εἰς βάρος τῶν ἄλλων.

201. *Τσαμπάσηδες. Ἀνὸ τσαμπάσ’δες σ’ ἕνα σκοινί.*

“Όταν δύο ἄνθρωποι φιλέριδες καὶ δύστροποι ἐτύχαινε νὰ συν-
εταιρισθοῦν. Ἐλέγετο καὶ δι’ ἀνδρόγυνα ὅταν καὶ ὁ ἄνδρας καὶ
ἡ γυναῖκα ἦσαν δύστροποι.

Ἡ λέξις τσαμπάσηδες εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν
σημαίνει ἀκροβάτην. Ἡ λέξις ὅμως τσαμπάσης σημαίνει
καὶ τὸν μεταπράτην ἢ μεσίτην εἰς τὰς ἀγοραπωλησίας ζώων, ἰδιώ-
τεως ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων.

202. *Τυχερό. Τὸ τυχερό δι χάνεται.*

Πρόληψις περὶ τοῦ μοιραίου, τοῦ ἀγαθοῦ.

203. *Ἵπομονή. Ὅποιος ἀγαπάει τὰ ρόδα
πρέπει νᾶχ’ ὑπομονή,
κι’ ὅταν τὸν τσιμποῦν τ’ ἀγκάθια
νὰ μὴ λέγη πὼς πονεῖ.*

Διὰ τοὺς ἐρωτευμένους, οἱ ὅποιοι συνήντων πολλὰ ἐμπόδια εἰς
τὴν ἔνωσίν των.

204. *Φαρμάκι. Τραβ’ξε τοῦ ἑλιᾶς τὰ φαρυμάκια.*

Σημαίνει ὅτι ὑπέφερε πολύ. Ἐλέγετο συνήθως διὰ τὰς ἀρραβω-
νισσάμενας, ὅταν ὁ μνηστὴρ ἐδυστρόπει νὰ δεχθῆ τὸν γάμον προ-
βάλλων διαρκῶς νέας ἀπαιτήσεις.

205. *Φεῖδι. Το φ’δάκι μ’ τὸ φ’δάκι μ’.*

Εἶναι φράσις παραμυθιοῦ. Ἐλέγετο ὅτι μία γυναῖκα ἐγέννησε
φίδι καὶ ἀπέλυσεν εἰς τὸ δάσος τὸ νεογνόν. Μετὰ πάροδον ἐτῶν
τινῶν τὸ δάσος ἐπῆρε φωτιά καὶ ἐκαίετο. Οἱ χωρικοὶ ἔτρεξαν ἵνα
κατασβέσουν τὴν πυρκαϊάν. Τρέχουσα δὲ καὶ ἡ μητέρα μετ’ αὐτῶν
ἐκλαίει καὶ ἀνησυχοῦσε διὰ τὸ φίδι πού ἐγέννησε, μὴ τυχόν καὶ ἐκ
τῆς πυρκαϊᾶς. Ἐσήμαινε ἡ παροιμία ὅτι ὅσον ἀνάξια τέκνα καὶ κακὰ
νὰ ἔχη μία μητέρα δὲν ἠμπορεῖ παρὰ καὶ πάλιν νὰ τ’ ἀγαπᾷ.

206. *Τοῦ φιδ’ ὅσο βλέπ’ τ’ν οὐρά τ’ κομμέν’.*

Διὰ τὴν ἀμφίβολον συμφιλίωσιν δύο ἐχθρῶν. Ἦτο γνωστός εἰς
Αὐδημίον, σχετικῶς μὲ τὴν παροιμίαν αὐτὴν, ὁ ἀκόλουθος μῦθος.
“Ένας γέρος, ἐνῶ ἔκοβε ξύλα εἰς τὸ βουνό, παρουσιάσθηκε ἐμπροσ-
τὰ τοῦ ἑνα φίδι καὶ τοῦ εἶπε νὰ τοῦ πηγαίνει κάθε πρωτὶ ἕνα γάλα νο¹)
γάλα καὶ ἐκεῖνο θὰ τοῦ ἔδιδε μία χρυσοῦς λίρα. Πράγματι ὁ γέρος πῆ-
γαίνε τὸ γάλα καὶ ἔπαιρνε τὴν λίρα. Ὅταν ὁμοῦ γέραςε πολύ, ἀπε-
κάλυψε τὸ μυστικὸ εἰς τὸν γυλιό του καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ μέρος, γιὰ νὰ
πηγαίνει εἰς τὸ ἐξῆς ἐκείνους τὸ γάλα. Ἄλλ’ ὁ νέος, πλεονέκτης καὶ
τεμπέλης, ἐσκέφθη ὅτι τὸ φίδι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κάμνη τὰς λί-
ρας ἀφ’ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ θὰ ὑπάρχουν αὐτὲς μέσα στὴ φωλιὰ του
καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ σκοτώσῃ. Μιὰ μέρα πῆρε μαζί του ἕνα τσε-
κοῦρι, καὶ ὅταν τὸ φίδι ἔπινε τὸ γάλα του, ἐσήκωσε τὸ τσεκοῦρι νὰ
τὸ σκοτώσῃ. Ἄλλὰ τὸ φίδι ἐπρόλαβε καὶ τοῦ ἔφαγε τὸ χέρι, καὶ πέ-
φτοντας τὸ τσεκοῦρι ἔκοψε τὴν οὐρά τοῦ φιδιοῦ.

Ὁ γέρος, πού ἐπληροφόρηθη τὰ συμβάντα, ἐσκέφθη πολὺ καὶ
ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς συνάντησιν τοῦ φιδιοῦ διὰ νὰ ἐπαναλά-
βουν τὴ φιλία τους. Ἄλλὰ τὸ φίδι τοῦ εἶπε ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
συμφιλιωθοῦν εἰλικρινῶς εἰς τὸ ἐξῆς, ἐφόσον ἐκεῖνος θὰ βλέπῃ τοῦ
παιδιοῦ τὸ χέρι κομμένο καὶ ἐκεῖνο τὴν οὐρά του κομμένη.

207. *Φέρονω. Ἡφερανα τὰ χαμπάρια τ’.*

“Όταν ἀπέθνησκε κανείς εἰς τὰ ξένα. Ἐλέγετο καὶ ὡς κατάρα:

Τὰ χαμπάρια σ’ νὰ φέρον!

208. *Φθαίνω. Ἐκεῖ πὸν φτάν’ τὸ χέρ’ σ’
νὰ κρεμᾶς τὸν καλᾶθ’.*

Νὰ μὴν ἀναλαμβάνῃ κανείς ἔργα τὰ ὅποια εἶναι ἀνώτερα τῶν
δυνάμεών του.

209. *Δι μᾶς ἔφτανανα τὰ δ’κά μας
θέλαμε κι’ ἀπὸ τὸ Μαργαῶ.*

1) Λ. Τ. Δοχεῖον μικρόν.

“Όταν κανείς ἦτο βεβαρημένος με πολλές ἰδικάς του φροντίδας καὶ τὸν ἐνοχλοῦσαν κι’ ἄλλοι.

210. Κοῦδρο δι φτάν’
διπλὸ ἀρτιρδίξ¹⁾. (Π. Ζ. Α.)

“Όταν κανείς περιήρχετο εἰς ἀδιέξοδον.

211. Φ κ ι ά ν ω “Ένα πῶχω κι’ ἕνα π’ θά φκίικω

Ἵως εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἱ ὅποιοι διαρκῶς ἔλεγον καὶ διαρκῶς ἀνέβαλον τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινός.

212. Φ ό β ο ς. Οἱ φόβος φλάει τὰ ἔρ’μα

Σημαίνει τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀντικειμένων τῶν εὕρισκομένων εἰς ἀσύχναστα μέρη.

213. Φ ο υ ρ ν ά ρ η ς. Τοῦ χ’μῶνα φουρνιάρ’ς
κι τοῦ καλοκαίρ’ τσομπάν’ς

Ἵως εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ὀκνηροὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι ἐπεδίωκαν εὐκόλα ἐπαγγέλματα.

214. Φ τ ή ν ε ι α “Η φτήγεια τρώει τὸν βαρῶ.

“Όταν τὰ πράγματα εἶναι φθηνά ὁ κόσμος ψωνίζει περισσότερα καὶ ἐξοδεύεται εὐκολώτερον τὸ χρῆμα.

215. Φ τ ώ χ ε ι α. Παιδιά μ’ φτώχεια μ’
παιδιά μ’ ἀρχοδιά μ’. (Π. Ζ. Α.)

Τὰ πολλά παιδιά ἀπαιτοῦν ἐξοδα πολλά διὰ νὰ μεγαλώσουν, ὅταν δὲ πάλιν μεγαλώσουν εὐημερεῖ καὶ πλουτίζει ἡ οἰκογένεια.

216. Χ α μ έ ν ο ς. Χαμένο ροῦχο.

ἽΑνθρωπος μὴ ἔχων οὐδεμίαν ἀξίαν.

217. Χ α ρ τ ο σ ι ά. Αὐτοῦ δὲ βγιάν’ς χαρτοσιά.

Δι’ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἠτοιμάζοντο νὰ κάμουν κατὶ διὰ τὸ ὅποῖον ἦσαν ἀναρμόδιοι

218. Χ ο ρ α τ ε ύ ω. Μι δγνὸ δι γάθεται,
μὶ τρεῖς δι χορατέβ’.

“Όταν κανείς ἦτο φίλερις καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ συζήση εἰρηνικῶς με τοὺς οἰκείους του καὶ τοὺς γείτονας του.

219. Μαζὶ χορατεῦομε καὶ χόρια ἀκοῦμε.

“Όταν δὲν συνενοοῦντο οὔτε μετὰ πολύωρον συζήτησιν. Συνήθως εἶχε τὴν σημασίαν ὅτι ὁ εἷς ἐξήγει δισφορετικά τὰ λεγόμενα τοῦ ἑτέρου

Πρβλ. Πολ. Παρ. 26 καὶ 43 ἸΑκούω

1) ἸΑρτιρδίξ Λ. Τ. = αὐξάνει.

220. Χ ο ρ ό ς. Καθὼς βλέπω τὸ χορὸ
σὰ γαλύτερ’ ναι δῶ.

ἸΕλέγετο διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ὅποιος δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψη διασκέδασίν τινα, εἴτε ἐφιλοξενεῖτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρὰ τινι οἰκογενεῖα.

Οἱ περισσότεροι δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀρχὴν τῆς παροιμίας αὐτῆς, ἡ ὅποια εἶναι ἀπόσπασμα παραμυθιοῦ: “Έν ἀνδρόγυνο θέλησε νὰ ἐξαπατήση κάποιον καὶ συνεφώνησαν ἡ γυναῖκα νὰ τὸν παντρευθῆ διὰ νὰ ἀποσπάσουν τὴν περιουσίαν του. ἸΑλλ’ ἡ γυναῖκα ἀρесеθεῖσα εἰς τὸν δεῦτερον γάμον δὲν ἤθελε νὰ ἐπιστρέψη εἰς τὸν πρῶτον τῆς σύζυγον. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ τοῦ χοροῦ ὁ πρῶτος τῆς ἀνδρας ἔλεγε τραγουδῶντας:

— Χόρευε, κυρὰ Σουσοῦ,
κι’ ἔχε τὴν ἔγνοια τοῦ σπιτιοῦ.

ἸΑλλὰ καὶ ἐκείνη τραγουδῶντας τοῦ ἀπαντοῦσε:

— Καθὼς βλέπω τὸν χορὸ κ.λ.π.

221. Χ ω ρ ι ά τ ε ς. “Όταν ἔγγραφα μιλοῦν
οἱ χωριάτες σιωποῦν.

ἸΕτονίζετο δι’ αὐτῆς τὸ κύρος τοῦ γραπτοῦ λόγου.

222. Ψ υ χ ή. Τοῦ χοῦ¹⁾ εἶναι ἀπ’ κάτ’ τῆ ψ’χή.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται ν’ ἀποβάλουν κακὴν συνήθειαν.

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΖΗΣΗΣ

1) Λ. Τ. Συνήθεια.